

Партия турмуши: ҳисобот ва сайловлар

Интизом нега бўшашиб кетди?

Карл Маркс номи совхоз Андижон районида етиштирилаётган пахтанинг 30 процентини берибди. Ҳозир ҳўжалик даладарига дастлабки кўсақлар очилди. Ёлпасига йиғим-терим таралди кўрилади. Терим агрегатлари, принципалар, хирмонлар, этаклар, тош-торозлар тахт қилиб қўйилди. Совхоз марказий устаканаси цех партия ташкилотини ҳисобот-сайлов йиғилишида шу нарса алоҳида таъкидланди. Партия ташкилотининг ҳисобот давридаги фаолияти мўъноси баҳоланди, йўл қўйилган камчиликлар принципаллик билан танқид қилинди.

Йиғилишда ҳисобот док-лади қилган цех партия ташкилотини секретари Т. Саттеев ва музокарада сўзга чиққан бошқа коммунистлар механизаторлар ўртасида сўзлар ва ташкилотчилик ишларини кўчатириш, ҳўжалик партиявий раҳбарларнинг тубдан қайта куриш зарурлигини, бу соҳадаги ҳозирги аҳвол қўнқарли эмаслигини айтилди.

Ҳисобот даврида цех партия ташкилотининг асосий кўч-ғайрати мажбур техникадан унумли фойдаланишга қаратилди. Пахта, беда ва бошқа экинлардан мўл ҳосил етиштиришда коммунистлар О. Юсупов, М. Юсупов, Н. Хасанов, А. Каримов айниқса нобрат кўрсатдилар.

Лекин беда ўз вақтида ўрилмагани, прессланган беда пичани ва сомон вақтида ташилмай далада узоқ ётиб қолгани ҳосилдорлиқни пасайтириб юборди. Район ремонт ишлаб чиқариш корхонаси етарли миқдорда эҳтиёт қисмлар етказиб бермапти. «НПС-5», «НСК-100» маркали янги комбайнларнинг эҳтиёт қисмлари умуман йўқ. Наҳажада етказиб чиқариш техникаси-дан фойдаланишда жиддий камчиликларга дуч келинмоқда.

Йиғилиш қатнашчилари

Ремонт вақтида транспортчиларга амалий ёрдам бермапти. Унинг бу одати механизаторлар, слесарларга салбий таъсир қилапти. Меҳнат интизомини бузиш ҳўллари оммавийлашиб кетди. Устаканга қасаба союз группасининг раиси Р. Расулов бу масалани бирин марта ҳам коллектив муҳома-сига қўйгани йўқ.

Ўтган йилги ҳисобот-сайлов йиғилишида тракторлар ремонт қилинадиган бостир-маларни куриш масаласи кўтарилган эди. Аммо шу ҳақда қабул қилинган қарор бажарилмади. Диспетчер Р. Расулов шанига ҳам қаттиқ танқидий гаплар айтилди. У бош инженердан бошқа ҳеч кимни тан ол-майди. Цех партия ташки-лотининг секретари иш буюрса қилмайди.

Секретарь талабчан бўлиши, гапини ўтказиши керак, — деди тракторчи Толижон Азизов ўз сўзида. — Диспетчер масаласи коммунистлар муҳома-сига қўйилиши мумкин эди. Лекин Саттеев бундай қилма-ди, юз-хотирчиликка йўл қўйди.

Мен ҳам Толижоннинг фикрига қўшилган, — деди коммунист О. Юсупов. — Саттеев жуда қўнғилчан секретарь. Тошпириқ бера-ди-ю, гапига кирмаси, инда-май қўяқолади. Унда прин-ципаллик, талабчанлик етишмапти.

Бош инженер М. Зухрид-динов район ишлаб чиқариш корхонасида малакали му-тахассис кадрлар йўқлиги, битта моторнинг ремонтини учун 20 кун сарсон бўлгани ҳақида кўйиб гапирди. — Марказий ремонт у-стаканаси совхознинг юра-

ги, — деди совхоз директори Шавкат Мадиқонов, — юрак яхши ишламаса иш тўхтаб қолади. Устаканода ҳамма ишни баравар бажармайди. Тажрибали ремонтчилар пенсияга чиқса ҳўлимиз не кечаркин, деб ўйлаб қола-ман. Чўнқи уларнинг ўрни-ни босадиган, шоғирлар йўқ. Дипломли интизорлариз техниканинг «тишини» бил-майдилар. Устаканга партия ташкилотини бу ҳақда ўйла-майди. Бош инженер эҳтиёт қисм қидириб кетса, механик иш устида турмасан бу қа-нақа интизом бўлади?

Эҳтиёт қисмлар етиш-маслигини яхши биламиз, — деди РАПО раиси район партия комитети бюроси-нинг аъзоси Ваҳиджон Мах-мудов, — лекин у аслида йўқ. «Ташсельмаш» заво-дига эҳтирозларимиз бор. Илгари «Т-28-Х-4» марка-ли трактор билан бир-га эҳтиёт қисмлар ҳам бе-риладилар. Ҳозир эса ундай эмас.

Йиғилиш қатнашчилари ишдаги камчиликларга му-росасизлик билан қаради-лар. Ишчи юргизин ҳақида ошқора фикр билдирдилар. Бу йил совхоз давлатга салкам 6 минг тонна пахта бериши, янги ҳосилнинг ка-мида 50 процентини машина-ларда териб олиниши ке-рак. Бунинг учун дала-ларни сифатли тайёрлаш, бе-ноа ўтдан тозалаш, гўза бар-гининг ўз вақтида тўқили-шига эришиш лозим.

Андижон районидаги «Ямбол», Охунбобоев но-ми совхозларида, «Партия XXII съезди» колхозларида ҳам цех партия ташкилотлари ҳисобот-сайлов йиғилиш-лари пухта тайёрларик би-лан ошқора демократия асосларида ўтди. Ҳар бир йиғилишда район партия ко-митетининг вакиллари иш-тирок эдилар. Улар партия қўйи бўғинлари раҳбарлари-га амалий ёрдам бераёти-лар.

А. ҚУРОНБОВ, «Совет Ўзбекистони» мух-бири.

манган шаҳар партия коми-тети партия комитетининг ра-иси Ш. Мамадалиев ва об-ласть партия комитетининг масъул ходими А. Шарофидинов коммунистлар олдидан турган бутунни энг долзарб вази-фалар ҳақида сўзла-дилар.

Ушбу коммунистлар ташаббускор тўқувчи, дог-дор мураббий, фаол жамоат-чи Мухаррам Разақовани аял-лашди. Группаси ташки-лотини қилиб сайладилар.

Шу фахрнинг 3-тўқув цехи 5-хастаканаси партия группаси ташкилотини Ко-милжон Насриддинов, ўро-давралаш цехининг «А» сме-наси партия группаси ташки-лотини Роза Исмомилова, ян-гирув фабрикаси Янгирув цехидаги А. Дадамизраев бош-лиқ бригада партия груп-паси ташкилотини Бузуҳра Боиматовнинг фаолияти ҳи-собот-сайлов йиғилишларида юқори баҳоланди. Тўқувчи-лик юксак оқиллиқ, фидо-йилик ва шикоят билан қай-та куриш ва жадаллаштириш даврининг долзарб вази-фаларини еншига бел боғламоқ-далар.

Т. СУЛАЙМОНОВ, «Совет Ўзбекистони» жа-моатчи мухбири.

Ўрта Осиё республикалари бўйлаб

• ЧОРЖУП

Туркманистондаги Амударё водийси деҳқонлари пахта теримини бошладилар. Қи-йин об-ҳаво шаронтига қа-рамай, мўл ҳосил етишти-рган оилавий ва ижарачи зверо-лар биринчи бўлиб далага чиқдилар. Бу йил Амударё водийси пахтакор-лари давлатга 320 минг тоннадан кўп пахта сотиш-ни мўлжаллашмоқда.

• ЕВОН

(Хатлон области) «Евон-2» совхозида ил-ҳосига етган маккажўхори ўрим-йиғими деҳқонлар фа-қат макка доин етиштириш давлат тошпиригини муваф-фақият бажарибгина қол-май, чорвадорларнинг ши-рали озуқасига бўлган тала-бинини ҳам тўлиқ қондириш-ганини кўрсатди. Ҳўжалик ҳисобидаги ва ижарачи зе-нолар ўзларига биркирилган тупроқнинг намлик даража-си паст бўлган унумдор ер-ларга Югославия макка-жўхорини экинни афзал қўйдилар. Яхши сув — би-ким режимини ерларга яна бўлган коллективлар Тожи-кистон олимлари яратган «Шухрат» маккажўхори-ни етиштиришди.

• УШ

Ўш вақтларида Уш ипакчилик савдо-саноат бир-лашмасида 20 йилдан ор-тиқ меҳнат қилган барча ветеранларнинг пенсияси 90—100 сўмгача қўпай-тирилди. Дастлабки 169 киши пенсиясига қўшимча ҳақин олди. Бирлашмада архив материаллари ва ветеранлар ёрдамида ўз пенсияларини аниқловчи махсус комис-сия ишлаб турибди. (ТАСС).

БИНОКОРГА ГУЛДАСТА

Мухаммаджон Халилов иш-лаётган қурилиш объектга 70 йиллардаги арман чол гулдасте кўтариб келди. Ота-хон Каримов деган йиғини излаб келган экан.

Эсинида бўлса, бу ерга ёрдамга янги йил арафасида келган эдинглар, — сўз бош-лади арман чол. — Ушанда уйимиз дарз кетиб, кў-чаде чодир қуриб олган-дик. Янги йилни нозари-ларим билан совуқ чодир-ларимиз деб турганимиз-да, Каримов бошлиқ курувчи-лар уч-тўрт кун иккида ён-дан уй қуриб беришди. Кар-имов хатто бизнинг кўнб ўти-шимизга ҳам қўнқиллашди. Янги йилни дақтиришдик, кў-риданг, манг-шу уйда — кўнб-олдик. Ушанда 65 келиб боғи-мизда гуллар очилганда, меҳ-рибон бу йиғитга энг чиройли гулдаста тақдим этаман, дея қўнқиллаб тугиб қўйгандим.

Афсуски, Каримовни об-уектдан топиб бўлмади. У ку-рилиш материаллари олиб келишга кетган экан. Шунда отахон гулдастани Мухаммад-жонга бериб, ундан Каримовга ўз миннатдорчилигини бил-дириб қўйишни илтимос қил-ди.

Гулдастани олган Мўмин-жон Каримов хурсанд бўлди. Лекин дўстона ёрдамдан мин-натдор арманини эслай ол-мади. Негак, у бошлиқ курув-чилар янги йил арафасида Арманистондаги Адиқ кишло-қда ўнлаб оилавлари уй би-лан таъминланган эдилар-да.

Гулдаста — қардошларимизнинг андижонлик қўнғили қурувчиларга миннатдорчи-лиги раъзи. К. НИШОНОВ.

куртураси бу қарорни СССР халқ депутатлари съез-ди тузатган комиссияга жўнат-моқда. КПСС Марказий Ко-митети 1989 йил май Пле-нумининг тошпиригига муво-фиқ тегишли ҳужжатлар КПСС Марказий Комитетига тақдим этилади.

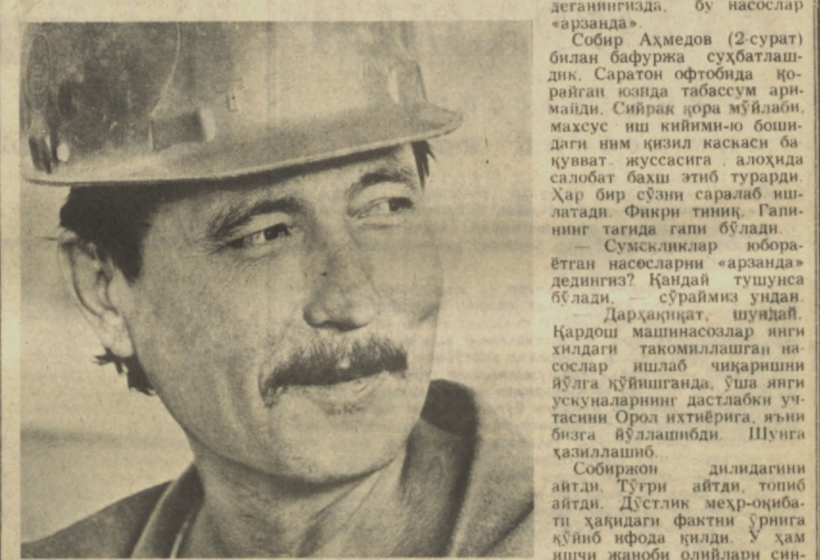
И. Усмонхўжаевнинг ўзига нисбатан жиноий ишга ке-лганда, эса, бу иш юзасидан тергов давом этмоқда.

ТАСС мухбири: Лекин терговчилар Т. Х. Гўли-ян ҳам Н. В. Иванов ҳам ўз чиқишларида Э. К. Ли-гачев ва бошқа раҳбар-ларнинг фамилияларини тил-га олишмоқда.

Бош прокурор ўринбосари: Ҳа, бунини биламиз. Т. Х. Гў-лиян ҳам Н. В. Иванов ҳам сайловолди кампанияси давридаёқ шов-шувга сабаб бўлган гапларини айтган. Ча-маси ўзларини тўхтата ол-май (ва бунини хоҳламай), та-ниқли кишилар шанига да-лил-исботсиз қўйилган айб-ларини ўзларининг жуда кўп нутқларида такрорламоқда-лар ва ушбу масалани гавра-либ снеси ва амалларестлик мақсадларига эришиш воси-тасига айлантирмоқдалар.

Тергов одоб қондаларини бузиб, совет жиноят процес-сининг энг асосий принциплари бўлган айбон исботланмаган кишининг айбониз эканлигини рад этиб, ҳеч қандай да-лил-исбот бўлмагани ҳолда, айбонларнинг тақдими от-май ва терговни тугалламай туриб (мен сўз қарори тў-ғрисида гапиратганимиз ҳам йўқ), ҳар қандай граждандан ошқора шўҳа ташлаш — қўнғилилик ва биз барпо эт-а бошлаган ҳуқуқий давлат учун бундан ҳам хатарлироқ нарсас йўқ. Бундай хатти-ха-ранат адиля ходимларига яратилмади, бунинг қўнғили-лик ва ҳуқуқ-тартибсизлик му-стаҳкамлаш тўғрисида чи-накам гапмурил билан ҳеч қандай алоқаси йўқ.

(ТАСС)

• Оролни сақлаб қолиш ишларининг бориши — «Совет Ўзбекистони» оталиғида

ЧИНИҚИШ МАКТАБИ

Репортаж

Орол бўйидаги қурилишлар йиғит ва қизларнинг эзгу ишлари адреси бўлиб қолишга, ёшларининг, ҳар бир аёлдош намоёндларнинг жалб этишга, уларнинг шонли аъёнларини бойитишларига ишончимиз жомил.

(Республика партия-ҳўжалик активларининг 1988 йил Нукусда бўлган йиғилиши материалларидан).

Ҳар ер-ҳар ерда ўстан сансовулин демас, паст-ба-ланд адиллар кум уюмлари-дан иборат шип-шйидан ялангиди. Янқам-дукма ман-зилда тошбақа, қомонқоқ учрайди. У ҳам ҳавонинг иссиқлигиндан безорми, ли-п-этиб кўринади-ю, дарҳол ўзини янқотлар панасига олади ё қаёққадир зипиллаб қочиб қолади.

Туямуғини — Нукус водо-провод қурилишининг юқо-ри қисмидаги участкаларда тахминан ана шундай ман-зарани кузатиш мумкин. Жа-зирама иссиққа қарамай йи-чиларнинг руҳи тетик. Улар жўзу ният йўлида меҳнат қи-лаётганликларини яхши би-лишди. Фикр-ўйлари Орол-бўйи аҳолиси, энг аввал Ну-кус шаҳрида истиқомат қи-лаётганларини тоза ичимлик су-ви билан мумкин қадар эр-тароқ таъминлашга қаратил-ган.

Ишютининг 2-қўтарма на-сос станциясида ускуналарни монтажлаш тугаллаш бос-қичига кирди. Бу ерда иш-ларини бир меъерда олиб бо-риш юзасидан махсус гра-фик ишлаб чиқилган. Гра-фининг адо этилиши водо-провод ишютилари дирек-цияси томонидан мунтазам назорат қилиб бориляпти.

Ускуналарнинг етказиб берилишини тезлаштириш чоралари қўрилмоқда, — дейди водопровод қурилиш директори ўринбосари Н. Айсин. — Чўнқи ускуна ва-қтида олнимаса, иш сурия-тига путур етади, монтаж-лаш-созлаш муудатларини ўзгартиришга тўғри келади. Бунақа ўзгариш ишга зарар келтиришини ҳамма яхши билади. Шунинг учун график таъминлашини билан боғлиқ барча тадбирларни вақтида адо этиш ҳаракатидимиз. 2-қўтарма насос станциясида монтажлаш ишлари смена тошпириқлари зиёда бажарилмоқда. Станция мон-таж бўлган қурув тармонг орқали сув юришини равон-лаштиришга хизмат қилади. Станция объектларини ай-ланамиз. Монтажлаш иш-ларини «Уссуеммонтаж» трес-

ЯНГИ СОВҒА

Ойбекнинг «Қўтлуг қон» романи яратилганга 50 йил бўлди. Тошкентда, ади-бонинг уй-музейида бўлган кеча шу санага бағишланди. Киритохонлар кўп авлодининг қалбларига жо бўлган ро-манининг яратилиш тарихи, унинг ўзбек совет адабиёти-ни ривожлантиришга таъ-сири ҳақида адабиётшунос-лар ва олимлар мулоқот қи-ладилар.

деганингизда, бу насослар «арзанда» Собир Аҳмедов (2-сурат) билан бафўржа суҳбатлаш-дик. Саратон офтобда қор-райган қиёда табассум ари-майди. Сийрақ қора мўйлаби, махсус иш кийими-ю боши-даги ним қизил каскаси ба-қувват, жуссасига алоҳида са-лобат бахш этиб турарди. Ҳар бир сўзини саралаб иш-латади. Фикри тиниқ. Гапи-рининг тағида гапи бўлади.

Сумсикликлар юбора-ётган насосларни «арзанда» дедингиз? Қандай тушуна-са бўлади, — сўраймиз ундан.

Дарҳақиқат, шундай. Қардош машинасозлар янги қиёдаги тақомиллашган на-сослар ишлаб чиқаришни йўлга қўйишганда, ўша янги ускуналарнинг дастлабки ун-тасини Орол иҳтиёрига, яъни бизга йўллашди. Шунга ҳазиллашди.

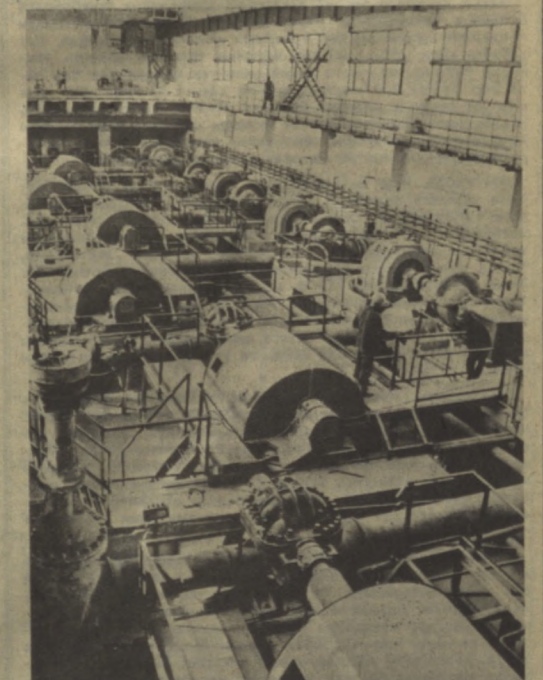
Собиржон дилидагини айтди. Тўғри айтди, топиб айтди. Дўстлик меҳр-оқиб-ати ҳақидаги фактни ўрнига қўйиб ифода қилди. У ҳам ишчи жаноби олийлари син-фига мансуб, тажрибали монтажчи-слесарь. Ёш бўли-шига қарамай, қатор шоғир-лар тайёрлади. Шоғирларни орасида мусобақадорлари ҳам бор.

Насос станцияси ускуна-ларини ўрнатилганда ёши, ми-ялати турлича кишилар қў-лини қўлга бериб, мардона меҳнат қилишмоқда. Улар орасида ёш улуту Николай Данилович Спринцевский (1-сурат). Ёшларнинг меҳрибон мураббийси. «Николай ама-ки» дейишганда устоз мо-тажчининг қўнғили тоғдек қў-тарилиб кетди. Шўх, аб-жир, қаққон шоғирларни би-лан фахрдон юради. Кен-жа шоғирди Павел Ефремов жуда зийрак. Монтажник-ка меҳр қўйган бу йиғит қисқа-фурсатда ўз касбига оид кўп жараёнларни маҳор-ат билан адо этадиган бў-либ қолди. Ўзистининг Па-велдан умиди катта.

Туямуғини — Нукус водо-провод қурилиш участка-ларидан ёшлар кўчилиқ. Мажбур турган Туяму-ғини сув омборидан ун-ча олиб бўлмаган кенг алаңлиқда насос станцияси (3-сурат) ускуналарини ўр-натётганлар даврасида бўл-ган киши бунин дарҳол пай-қаб олади.

Кичик коллектив аъзолари Оролбўйи муаммоларини ҳал этишга ўз бунёдкор меҳнат-лари билан катта ҳисса қўшмоқдалар. Ўрта ёшли-лар, комсомол-ёшларини ҳам урғатаси. Ўзгалар бий таж-рибаси, ёш авлодининг ташаб-буси-ю, тайрат-шикоати омикта бўлиб, чиниқни мак-таб родини ўталапти.

Ж. ХОЛҚСИМОВ, «Совет Ўзбекистони» махсус мухбири. Суратлар В. МОЛГАЧЕВ-ники.

академик драма театри ар-тистлари «Қўтлуг қон» спен-таклидан парчалар кўрса-тинди.

Музей яна бир янги сов-га олди — у адибнинг ҳай-калтарош Тўлағон Томих-жаев яратган бюстидир. Бу Тошкент областидаги Ойбек номи совхозда ёзувчиға ўрнатилган ҳайкалининг чи-қисидир.

П. БУРОВ, «Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

Иш бошида

Ўзбекистон СССР 30 йиллиги номи Наманган шойи газлама-лар ишлаб чиқариш бирлашмаси партия ташкилотиде 800 дам знед коммунист бор. Улар 82 та партия группаларига бираш-ган. Мама, бир неча кундан бери ушбу партия группаларида ҳисобот ва сайлов йиғилишлари бўлиб ўтмоқда.

Бутунги ҳисобот ва сай-лов мамлакатдаги ҳозирги снесий вазият муносабати билан алоҳида аҳамиятга эга, — деди тўқувчилик фабрика-сининг 2-тўқув цехи 3-участ-каси партия группаси ташки-лотини Ёлдошали Ҳожи-акбаров. — Ҳозир партия фаолиятини ислоҳ қилиш қизгин давом этипти. Ҳисо-бот ва сайловлар ушбу, жа-раенда, унинг барча қўйи ташкилотлари иш усули ва усулларини янгилашда му-ҳим роль ўйнайди.

Ўлдошали Ҳожиакбаров партия группасининг саккиз нафар аъзоси амалга ошира-ётган ишлар, уларнинг ҳар бирига берилган партия тош-пириқларининг бажарилиши, участка ва цехдаги бутунги ишчилар вазиятига кенг тўхталиб, сифат ва унум учун курашдаги эришилган ютуқ-ларини, ҳўжалик ҳисобининг афзаллигини, бу соҳада қи-линаётган ишларини аниқ ми-

зарур. Ҳамма аҳил ва уюш-қонлик билан ишлагандигина қўзланган мақсадга эришиш мумкин. Аммо бизда ҳаммаша шундай бўлмапти. Партия группаси ишининг ана шу жиҳатига эътибор бериши керак.

Тўқувчи Зарофат Раҳмо-нова ўз сўзида цехда ишчи-лик вазияти доимо саксаниб қолиши учун одамларга етар-ли шарт-шароит яратиш, ўза-ро ҳўрмат ва оқибат кўр-сатиш, уларнинг ижтимоий ва иқтисодий ҳаёти билан яқинроқ танишиш лозимли-гини таъкидлади.

Партия группаси киши-ларнинг ўзаро муносабатла-рига алоҳида эътибор бе-риши керак, — деди 2-цех бошлиғи Л. Раҳимов. — Зе-ро бошқа партия ташкилот-ларига нисбатан партия группалари ишчиларга яқин-роқдир. У бевосита одамлар орасида иш олиб боради. Шунинг учун ҳам ишчилар-нинг ўзаро дўстлиги ва ер-даги, ҳамдардлиги группа фаолиятини асосий ўрин ол-моғи керак.

Йиғилишда қатнашган На-

СССР ПРОКУРАТУРАСИДА

СССР БОШ ПРОКУРОРИ, УРИБОСАРИНИНГ ТАСС МУХБИРИ БИЛАН СУХБАТИ

Матбуотда хабар қилин-ганидек, прокуратура терговчи-си Н. В. Ивановнинг Ўзе-бекистон СССРдаги мансабдор шахсларнинг порахўрлиги тўғрисидаги жиноий ишда Снесий бюро аъзоларининг фамилияларини қўзга ташла-ниб қолди, деган гапни му-носабати билан КПСС Мар-казий Комитети Снесий бю-росининг аъзоси, КПСС Мар-казий Комитетининг секре-тари Е. К. Лиғачев 1989 йил 15 майда СССР прокурату-раси арзига берган эди. Н. В. Иванов Е. К. Лиғачевнинг фамилиясини ҳам айтган эди. Е. К. Лиғачев бунин тўхтат-ма, мажбур фактин текшири-ши ва текшириш натижалари матбуотда эълон қилишни сўраган эди.

Шу муносабат билан СССР бош прокурорининг ўринбосари В. И. Кравцев Е. К. Лиғачевнинг арзисаи, шунингдек терговчилар Н. В. Иванов билан Т. Х. Гўли-яннинг ошқора қилган даъво-лари юзасидан пухта текши-риш ўтказилганлигини ТАСС мухбирига хабар қилди.

Снага маълумки, СССР Бош прокурори СССР халқ депутатлари съезиде бўл-дай саволларга жавоб қайта-риб, деб аслагди у. Ўзбеки-стон СССРдаги мансабдор шахсларнинг жиноий хатти-ҳаракатлари тўғрисидаги жо-ноий ишлар тергов қилиш жо-ғида айбонларни сифатда қамқора олинганлардан би-рининг кўрсатмасида гўе у жиноий алоҳида бўлган бош-қа шахслар қатори Е. К. Ли-ғачевнинг фамилияси ҳам тилга олинганлигини тушу-нириб берган эди. Кейинча-лик ўша айбонларни олдани босиб, ўзбекистондаги жо-ноий ишлар тергов қилиш жо-ғида айбонларни сифатда қамқора олинганлардан би-рининг кўрсатмасида гўе у жиноий алоҳида бўлган бош-қа шахслар қатори Е. К. Ли-ғачевнинг фамилияси ҳам тилга олинганлигини тушу-нириб берган эди. Кейинча-лик ўша айбонларни олдани босиб, ўзбекистондаги жо-ноий ишлар тергов қилиш жо-ғида айбонларни сифатда қамқора олинганлардан би-рининг кўрсатмасида гўе у жиноий алоҳида бўлган бош-қа шахслар қатори Е. К. Ли-ғачевнинг фамилияси ҳам тилга олинганлигини тушу-нириб берган эди. Кейинча-лик ўша айбонларни олдани босиб, ўзбекистондаги жо-ноий ишлар тергов қилиш жо-ғида айбонларни сифатда қамқора олинганлардан би-рининг кўрсатмасида гўе у жиноий алоҳида бўлган бош-қа шахслар қатори Е. К. Ли-ғачевнинг фамилияси ҳам тилга олинганлигини тушу-нириб берган эди. Кейинча-лик ўша айбонларни олдани босиб, ўзбекистондаги жо-ноий ишлар тергов қилиш жо-ғида айбонларни сифатда қамқора олинганлардан би-рининг кўрсатмасида гўе у жиноий алоҳида бўлган бош-қа шахслар қатори Е. К. Ли-ғачевнинг фамилияси ҳам тилга олинганлигини тушу-нириб берган эди. Кейинча-лик ўша айбонларни олдани босиб, ўзбекистондаги жо-ноий ишлар тергов қилиш жо-ғида айбонларни сифатда қамқора олинганлардан би-рининг кўрсатмасида гўе у жиноий алоҳида бўлган бош-қа шахслар қатори Е. К. Ли-ғачевнинг фамилияси ҳам тилга олинганлигини тушу-нириб берган эди. Кейинча-лик ўша айбонларни олдани босиб, ўзбекистондаги жо-ноий ишлар тергов қилиш жо-ғида айбонларни сифатда қамқора олинганлардан би-рининг кўрсатмасида гўе у жиноий алоҳида бўлган бош-қа шахслар қатори Е. К. Ли-ғачевнинг фамилияси ҳам тилга олинганлигини тушу-нириб берган эди. Кейинча-лик ўша айбонларни олдани босиб, ўзбекистондаги жо-ноий ишлар тергов қилиш жо-ғида айбонларни сифатда қамқора олинганлардан би-рининг кўрсатмасида гўе у жиноий алоҳида бўлган бош-қа шахслар қатори Е. К. Ли-ғачевнинг фамилияси ҳам тилга олинганлигини тушу-нириб берган эди. Кейинча-лик ўша айбонларни олдани босиб, ўзбекистондаги жо-ноий ишлар тергов қилиш жо-ғида айбонларни сифатда қамқора олинганлардан би-рининг кўрсатмасида гўе у жиноий алоҳида бўлган бош-қа шахслар қатори Е. К. Ли-ғачевнинг фамилияси ҳам тилга олинганлигини тушу-нириб берган эди. Кейинча-лик ўша айбонларни олдани босиб, ўзбекистондаги жо-ноий ишлар тергов қилиш жо-ғида айбонларни сифатда қамқора олинганлардан би-рининг кўрсатмасида гўе у жиноий алоҳида бўлган бош-қа шахслар қатори Е. К. Ли-ғачевнинг фамилияси ҳам тилга олинганлигини тушу-нириб берган эди. Кейинча-лик ўша айбонларни олдани босиб, ўзбекистондаги жо-ноий ишлар тергов қилиш жо-ғида айбонларни сифатда қамқора олинганлардан би-рининг кўрсатмасида гўе у жиноий алоҳида бўлган бош-қа шахслар қатори Е. К. Ли-ғачевнинг фамилияси ҳам тилга олинганлигини тушу-нириб берган эди. Кейинча-лик ўша айбонларни олдани босиб, ўзбекистондаги жо-ноий ишлар тергов қилиш жо-ғида айбонларни сифатда қамқора олинганлардан би-рининг кўрсатмасида гўе у жиноий алоҳида бўлган бош-қа шахслар қатори Е. К. Ли-ғачевнинг фамилияси ҳам тилга олинганлигини тушу-нириб берган эди. Кейинча-лик ўша айбонларни олдани босиб, ўзбекистондаги жо-ноий ишлар тергов қилиш жо-ғида айбонларни сифатда қамқора олинганлардан би-рининг кўрсатмасида гўе у жиноий алоҳида бўлган бош-қа шахслар қатори Е. К. Ли-ғачевнинг фамилияси ҳам тилга олинганлигини тушу-нириб берган эди. Кейинча-лик ўша айбонларни олдани босиб, ўзбекистондаги жо-ноий ишлар тергов қилиш жо-ғида айбонларни сифатда қамқора олинганлардан би-рининг кўрсатмасида гўе у жиноий алоҳида бўлган бош-қа шахслар қатор

Йиллар ўтди. Ўзбекистонда идеология шохсупасида Абдуллаева номли аёл пайдо бўлди. Мен уни комсомоллик чегаралар билан биргача, доим нимадандир норозо, ҳар доим қовоғи солиқ эди. Шу хоним ҳуқуқор бўлган даврда қизиқ-қизиқ ишлар ҳам бўлди. Одамлар пул йиғиб моворларни обод қилмоқчи бўлишди. Бундай хайрли ишга ҳар қандай одам ҳам бош эгиди. Бунинг ўрнига миллий урф-одатларга хилоф маросимлар тасвир этилди. Яқинда Василий Селюнин «Новый мир» журналида мана бундай деб ёзди: «Урта Осиёда яхши бир одат бор: муқаддас жойларда, ҳеч бўлмаганда қабристонда дархатга латта ўраб қўйилади. Ундан мурод ҳосил бўлармиш. Ўзбекистоннинг бош идеологи Абдуллаева аса бунинг исломни тарғиб қилиш деб шу дархатларни кес-тириб юборди. У исломни жуда ёмон кўрди. У идеология жаҳонда ҳуқуқор бўлган йилларда ўғлини суннат қилдиргани учун неча-неча оталар партидан ўчириб юборилди. Бу ҳам етмагандек, Абдуллаева тўғларга, дафн маросимларида яқин киши-ларни хотирларини эслашга борадиганларни роса қувғин қилди. Одамлар бир-бирларидан ҳадисирайдиган, сотиб қўймайсиз, деб қўчийдиган бўлиб қолдилар. Ҳа, фан доктори Абдуллаевнинг қилмишлари ана шундай. Р. Абдуллаевнинг ноғури, баъзан қўшоқдондан чиқиб кетадиган хат-тиҳаракатлари халққа ҳазм бўлмади. У республикадаги идеология вазирининг ахши-лаш ўрнига ҳаддан ташқари бўшаётган, ёмон ахлоқга солиб қўйди. У ишни бундоқ қараганда «кичикина» нарсалардан бошлади, яъни миллий урф-одатлар, анъаналар, тил, маданият, тарихга ҳуруж қилди. Уни аввал бошдан э-хушига келтириб қўйиш мумкин эди. Лекин афсус шундай бўлмади. Қайта унинг ҳаракатларини мақтай бошлади, бу аса одамларнинг норозилигига сабаб бўлди. Унинг «ташабуус»лари дадил ва кескин қайта қуриш, принципаллик ва мурасасизлик, деб баҳоланди. У ҳамма ерда ўз кадрларини жойлаштиришга уринди. Миллий анъаналарга нисбатан қаттиқ сибсат олиб бериб, уларни таъқиб қилишга бош-қош бўлди. Чунки, КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Партия комиссияси (Марказий Комитет ҳузуридаги партия контроли комитети назарда тутилган бўлса керак — В. А.) СССР халқ архитектори, СССР Давлат мукофотининг лауреати С. Р. Одиловнинг партияга тиклаган қуни Абдуллаева маҳаллий матбуотда ма-қола уюштириб, бу талантли меъморни яна бир бор бўлганди. «Шарқ юлдузи» журналини эса бешик, сумак, тўшанга, рух, имом, домла, дорилфунун суварини ишлатгани учун қоралди. Буларнинг ҳаммасини му-сулмон динини пропаганда қилиш, деб бил-ди. Юқори лавозимдаги раҳбар Абдуллаева-чаллик халқнинг қаришига қолган инсон бўлмаса керак. Ўзини порахулиққа қар-ши изчил курашчи қилиб кўрсатиб, ўзи порахулиқ бўлиб қолди. Миллий маданиятга, тилга, прогрессив урф-одат ва анъаналарга ҳурмат билан қараш лойиҳага принцип-ларини бузиш ҳоллари рўй берди. Ўзбек тил-ида илмий ва бадиий адабиётларни на-шр этишни қечлаш қоралари қурилди, миллий кийим кийганларнинг шани ва қадр-қим-мати ҳақорат қилинди. Шундай қилиб, ў-мишнинг маданий меросига баҳо беришда бир вақтлар қоралган пролеткульт гоя-лари ишга солинди. Республиканинг барча меҳнаткашлари Абдуллаевнинг ағаллаб турган лавозимидан бўшатилиши ҳақидаги ха-барни зўр хурсандчилик билан қутиб олди. Ўзбекистоннинг шаҳар ва қишлоқ-ларида нама бўлганлигини тасвирлаш қи-яш. Одамлар ҳатто бир-бирларини табрик-лашди.

...Оиламиз бошига ташвиш тушиб қолди. Қайнонам вафот этиб Наманганга қараб йўл олди. Чустга борадиган машина топа олмай ҳуқуқор бўлиб турган эдик, таниш-билишларимизга дуч келиб қолдик. Улар қайқайлар бормоқчи бўлиб «Газик» машинасининг ёнида туришарди. Қандай шомол учирди бу ерларга, деб сурайдиганлар. Мен бўлган гапни айтдим.

— Этиринглар, теда етиб боришлар, — деди. — Ҳа, айтганча, — деб қўшиб қўй-ди у, — бизларда дафн қандайлигини би-ласамиз?

— Йўқ, хабарим йўқ, — деб жавоб бер-дим мен.

— Ундай бўлса, ашит. Ҳамма ишларни қаришларинг ўзлари қилишди. Фақат сен уларга халатик берма. — Мотор турйлаб, машинага чиқибтганимда улар қўлимга бир неча ўн сулмлик бериб, ма, бунинг олиқ қўй-ди, деди ва шифога тайинлади: Чустга тегир-те-тиб боришлар, ёрдам бер, эртага қайт. Ўша вақтдан бўён орадан қорак аср ўтди. Намангон келишимга қўй. Ўзларининг овозлари ҳозир ҳам қўлогим остида жа-ранггаб туради. Ҳа, шундай. Мен ўзини учун ўзбекиларни тобора кўп нафис қила бошладим. Хуллас, қайнонамни дафн этиш. Тўпалганлар ичиде ягона зўр меъ эдик. Ҳеч ким менга четта сурагани йўқ. Мулла ўқитган сурагани ҳам жим туриб эшитдим (шу-нинг ўзи учун илгарилари партидан ўчи-риб юборилган эди), сўнг аса дафидан ке-линиги маросимларга керакли харишлар қи-либ, қайнонамнинг иззат-ҳурматини жойи-га қўйдим.

(Юқори. Воши ўтган сонда).

...Қайнотам Мирали ана ҳам орадан кўп ўтмай дунёдан кўз юмди. Бу вақтда мен анча «пишиб» қолган эдим, қайнотамнинг ҳам ҳурматини жойига қўйиб, иззат-ҳур-мат билан сўнгити йўлга қузатдим.

Яна ўша гаразғулар ҳақида гапиргим келиб қолди. Ҳозирги вақтда «Ўзбеклар иши» деган бемаъни иборани биринчи бў-либ ким чиқарди деб аниқлашяпти.

Бу иборани, масалан, менинг ўзбек қа-риндошларим — қайнонам Патилла ва қайнотам Миралига ёпиштирилса, қайногаларим Ҳабиб, Ҳамид, Абдулла-га ёпиштирилса, жанг майдонларида мар-дик қўрсатиб, вафот этган қари-дош уруғларимга ёпиштирилса, ў-збек ола-сингилларим Марҳамат, Шамс-нисо, Солиға ёпиштирилса қандай бўлар-ди, деб ўйлаб, ўзимни кўярга жўя топол-майман. Бу ибора менинг ўзбек хотиним, ўзбек қони қўшиб турган болаларимни, ярим рус, ярим украин бўлсам ҳам, бутун руҳи, қайфияти билан ўзбеклашиб кетган менинг ҳам гуруғимга тегади.

Меҳмондуст, ҳалол, меҳнаткаш ўзбеклар-нинг доғруғи чет алларда ҳам яхши маъ-лум. Ўша йилларда «Тошкент руҳи», «Тош-кент декларацияси» Хиндистон билан По-кистон ўртасидаги ҳарбий низолағга хоти-ма берди. Осиё ва Африка мамлакатлари кинофестиваллари ҳозир ҳам вақти-вақти

ларига ҳаммамиз ҳайрон қолардик. Менинг бошқа ҳаммиллатларим ҳам бор. Улар қанчалик катта лавозимларда иш-василлар, ўзларидан яхши хотира қолдирган эмаслар. Хрушчевнинг тез-тез Тошкентга келиб туриши, айниқ-са охириги сафари ҳамон асимда. У қаер-га борса, ҳамма ерда, ҳатто Тошкентда ҳам ўзининг Қалинона қишлоғини кўн-лабга кўтариб мақтарди. Бу қишлоқни обод қилиш учун ҳатто КПСС Марказий Коми-тетининг кассасидан маблаг акратилиши тўғрисида лом-мим демасди. Таниқли ру-ҳбизчи Валентин Овечкин бир вақт Тош-кентга келганда Хрушчевнинг ана шу иш-ларини гапириб берганимда, мени шундай қисиб қўйишдики, ҳатто нима қи-лишмни билмай, пешонамга ўқ уздим, деган эди. Хайриятки, ўқ тегмай қолган. Лекин бир кўздан ажраган.

Одатда катта анжуманлар редакциядан икки қадам наридаги опера театрида ў-тарди. Никита Сергеевичнинг ёрдамчилари, референтлари бўлиш Шувский, Шевчен-ко ва бошқалар ҳажонлариди, бўғилиб, тўппа-тўғри редактор кабинетига қири-қарди-да, газеталарнинг таҳлилларини та-лаб қилишарди. Биз гап нимадалигини би-лардик... Хрушчевнинг навабдаги нутқи тайёрлашни керак...

Шарқда бошлиқни ҳурмат қилиш одам-ларнинг қон-қонига сингиб кетган. У му-қаддас, ахлоқий норма. Шивирлаб гапир-санг ҳам сени эшитишди, тушунишди, айтганини бажаришди...

Валентин АРХАНГЕЛЬСКИЙ

ҚАЛБИМ НИДОСИ

БИРГА ЯШАБ, БИРГА
ИШЛАГАН ЖИГАРГУШАЛАРИМ—
ЎЗБЕКЛАРИМ ХУСУСИДА

билан ўтказиб келинмоқда. Бундай тадбир-ларни қўллаб қанаъат бўлиб, бир кун мен Японияда ўртача бир «Синдайяси Като» фирмасининг президенти хонадонда меҳ-мон бўлдим. Унинг ўғли Ҳадзимэ Ленин-град университетини тамомлаган, рус қи-зига уйлانган. Ҳозирги вақтда Совет Итти-фонда фирма ишларини бошқаради. Чой ичиб ўтирган эдик, уй соҳибини бир даир-ка ичкарига кириб кетди-да, ўзбекча чоп-он ва дўппи кийиб чиқди. Кўркам, мулозаматли рафқасининг энида аса ўзбек хонатласи-дан қуйлаб.

Лекин ҳамма ҳам бир хил бўлавермайди. Пахта ўзбеклар учун риқ-рўз. Пахта — халқнинг гурури ва ифтихори, бойлиги. Ле-кин пахта айна вақтда жуда маънафат бил-ди етиштирилади. Жазирама иссиқда ун-га ишлов бериш керак, 40-50 даража ис-сиқда ишлашнинг ўзи бўлмайди. Бу ишлар-нинг асосий оғирлиги аёллар зиммасига тушади...

Эртдан кечгача пахта даласида ҳориб-чарчаган ўзбек аёл уйига опинади, оқсат таёблайди, эрита, болаларига қарайди, кир ювади. Бу иккинчи смена биринчи-сен-дан ҳам оғир. Куну-тун, ойлар, йиллар ўтаверади.

Бир кун бизникига Намангандан хоти-нимнинг синглиси Солиа келиб қолди. Қў-лида қақалоқ, каттароғи эгизидан ушлаб олган. Яна икки-учу бола. Бечора аёл оёқ-устиде зўрга туради. Хар доим уйқуна-лидан, рўзгорни деб чала-чўла тамадди қилишдан ҳориган, қонда геомглобин қол-маган. Қандай яшашиди, қанақа қийиниш-ди, ўйлаб-ўйимга етмайман. «Солиа», — дедим унга ачиниб. — Ҳеч бўлмаса бирон марта бизникига ўзинг келгин. Болаларинг-га отаси ҳам қарасин. Бироз дам ол, тўйиб ухла. Ўзингга келиб ол». Мен ўзбек аёл-ларини ана шундай меҳнаткаш, вафодор, фидойи деб биларман.

Ҳозирги вақтда ҳамма жойда миллий республикалардаги рус тилида сўзлашу-чи аҳолининг аҳоли қандай бўлиши ке-рак, деган эҳтирослар жўш урмоқда. Дав-лат тиллари, тўғрисида қонулар қа-бул қилинди. Бу ўринда қандай қилиш керак? Қаредда қилинган бўл-санг, ўша халқнинг тилини ўрганиш-тириш керак. Зеро, ўз тилинган бошқа тилларини билиш, имкон бўлса, ҳориқий тилларини ҳам билиш азалдан киши ма-даниятининг меъзоси бўлиб келган-ку, ахир. Тошкент шаҳар партия комитетида, Ва-силь Степанович Скрёбен деган иккинчи секретарь бўларди. Жуда оддий киши. Кас-би бинокор, секретарлиққа сайлангунга қадар турли министрликлар ва илоралар-да кўп лавозимларда ишлаган, ўзбек ти-лини зўр биларди, даврага тушиб қолса ҳаммани лол қилиб қўларди. Унинг аска-

...Биз сингарилардан, жумладан мендан ўтган жойлари ҳам бор. Бу гапларни ўз-бекчасига очик қилиб айтаялман. Эсимда бўлса, ўша вақтларда Тошкентни кўп ко-йишарди. Совет ҳокимияти барпо этилган-лигининг ярим асрлик тўйини нишонлаш ишлари авж олган, кўчаларда аса паран-жи кўринади. Уни асосан туб аҳоли ишайдиган аска шаҳарда учратиш мумкин эди. Мен билб-билмай, тилимга келганини айтиб, Марказий Комитет пленумида шу ҳақда гапириб қолган эдим, залда қарсақбозлик бўлганди. Тошкентда паран-жини ярим йил қилад йўқ қилмази, деган баъзиларлар зўрчада янгради. Актив ишта тушди, меҳнат коллективлари, маҳал-лий комитетлар, Советлар, лекторлар, про-пагандистлар, матбуот, телевидение енг-шимари қолди. Бу ўз-ўзидан бўладиган иш эди. Лекин бундай масаланинг ана бир нозик томони бор эдики, биз уни яхши билмай қолдик. Биз кишиларнинг миллий ҳис-туғуларини камситган эдик. Кўчалар-да активлар юриб аёлларнинг бошларидан қўра чачоқини олиб ташлашарди... Ахир, улар таёвдор кампирлар эди, дол-вой соли-ниб, атрофда одамларни тўпашарди. Сал бўлмаса, уруш чириб кетарди. Киш-ларнинг миллий тугйуларини таҳқирлаш оқибати ана шундай бўлади.

Ўша йиллари Тошкентга мамлакат ва Ер юзининг ҳамма жойларидан меҳмонлар ке-лишарди, фестиваллар, декадалар, симпо-зиумлар, конференциялар жуда гажим ўтарди. Бунинг устига меҳмон кутушида ўзбекларнинг олдида тушдигани йўқ. Аэ-ропортдан бошлаб, Миразчўлининг узоқ қишлоқларига қарай ва суришлар овози янгради. Қорақўз Ширинлар, хушхо-мат Фарҳодлар қўшиб айтиб, рақс туши-шарди. Даструхон тўқин. Меҳмонларга ажойиб соғатлар бериларди. Авваллари Ўзбекистонга келган қозлаб ва минглаб олимлар, ёзувчилар ана шу халқ шарафига мадҳиялар тўқитган. Сўнгги пайтларда бундай бўлаётгани йўқ. Нохуш ҳодиса-ларга қарши курашнинг қийин йилларида ана шу халқ ҳақида исқон оғиз ширин сўз айт-тадиган, халқ дардида малҳам бўладиган сўз айтвчи «дўстлар» топилмади. Илгарил-ари ўзбекларда кўп меҳмон бўлганларнинг аскарият ҳозир республикада қўриқни беришнинг ҳам хоҳламайдилар. Ўзларига «доғ» туширишни истамайдилар.

Яқин-қиндагина ўзбекларнинг меҳмон-дўстлиги тилларда дoston бўларди. Энди аса оммавий ахборот воситаларида ўзбек-ларнинг дастурхон хушомадлиқини, ла-ғанбардорлиқ, сотиб олиш воситаси бў-либ қолди, деган сўзлар пайдо бўлди. Мен бунинг ҳақида ҳақоратлаб деб биларман. Ях-ши анъаналардоғ доғ тушириш, ундан ўзи-нинг гаразли мақсадларида фойдаланиш — бу бошқа гап. Ўрни келганда шуни ҳам ай-

тайки, бундай кишилар фақат Тошкентда эмас, Закавказье республикаларида ҳам, Москвада ҳам бўлган... Ленин шунинг аска чинармаслиқ керакли, муқаддас анъаналар-га ундай кўп марта баҳраманд бўлганлар, дабдабали қабуллардан бошқ осмонга ет-ганлар тош отишди.

Улуғ Ватан уруши йилларида Ўзбе-кистонга қардош республикалардан минг-минглаб совет юшларини кўчириб келтирил-ди. Ўзбеклар 250 минг болаларни ўз баг-рига олган. Мен машҳур темирчи Шоҳмад Шомаҳмудовнинг хонадонига кўп меҳмон бўлганман. Бу ватанпарвар ёшқиндош Баҳри опа билан бирга турли миллатта ман-суб 17 болани ўз бағрларига олишган. Болаларнинг ҳаммаси ўзбек тилини, урф-одатларини ўзларига яхши сингириб ол-лишган. Ҳатто ўзбекларга ўхшаб кети-шарди. Таниқли украин ёзувчиси Павел Загребельний гуллабга сув қўётган қи-чалардан бирини кўриб, «Ие, бу ўзини-нинг хоҳлушқа-ку, менинг ҳамюртим-ку! Мана, бу гиламда чордона кўриб ўтириб чой қўётган дўппи кийган болага қара, кўзи кўк, малласоч. Ўзининг ўрним-ку!» — дегани ҳали-ҳали асимда. Ҳа, бу қиз — украин, йингича — рус, Белоруслар, яху-дийлар, татарлар, армянлар ва бошқалар ҳам бор эди. Шоҳмад акалар хонадони камтарона, лекин ахил яшабди. Улар болаларни волга етказиб, катта ҳаёт йи-лга олиб чиқдилар.

Уруш йилларида Ўрта Осиё, жумладан Ўзбекистон бутун-бутун халқлар сургун қилинган жойга айланди. Чеченлар, ин-гуслар, қорачойлар, черкеслар, қрим та-тарлари, меҳсети турклар, улардан олдин қорейслар бу ерга кўчирилди. Мен Тошкентга келганимда улар ҳали ҳам ҳар ҳафтада миллияни қўришни бериб туршлар шарт эди. Лекин уларнинг ҳеч бирида бу масаланинг туб аҳолига наф-ратдан асар ҳам бўлмаган.

Интернационал қардошлиқни намоён қилиш хуСУСИДА ҳеч ким ҳеч қачон қў-лаима, қўрсатма ёки директива берган эмас. Интернационал қардошлиқ ҳар бир миллат юшсининг сиёсий ва маънавий нормаси бўлиб, қон-қонига сингиб кетган, авлоддан авлодга ўриб келган.

Ўзбеклар — жигаргушларим! Нима бўлди ўзи? Қўқондаги воқеаларини эшитиб, уруш вақтидаги Сталинград эсимга тушиб кетди. Болтнбўйи, кейин Кавказ, Молда-вия, Қозоғистон ҳаракатга келди. Ўзбеки-стонда бўлган бўлишиги нонингим келмайди... Сизлар Ватан бошига оғир қулар тушган-да ўз республикаларига қрим-татарлари, турклар ва бошқа Кавказ алатларини қа-бул қилиб, бағрингизга олган эдингиз, бир бурда нонингизни бирга баҳам қўрган эдингиз. Ўша кезларда меҳсети-турк би-родарлар ҳам сиз билан ёнма-ён туриб, пахта етиштиришган, қўларига чўпон тағини олишган! Хар доим бир далада, бир фермада, бир йилонда ҳаммафас иш-лагиниз, бир ҳаводан нафас олиб, бир ариқдан сув ичдингиз. Бир дастурхон у-стида бўлдингиз. Қолареса бир-бирингиз билан қон-қардош бўлдингиз. Шундай экан, бутунга келиб аҳвол кескин ўзгар-иб қолганлиги кишининг ақлига сингабди. Ана шуларни ўйласа, сабабини олиб ўйинга етмайман. Бунинг устига оммавий-ахбо-рот воситаларидан ҳақиқатнинг очининг ҳам топили қийин бўлди.

...Ўзбекларнинг мамлакатимиздаги бош-қа-халқлар билан яқиндан дўстлиги, улуғ доғиймиз В. И. Ленин номи билан боғлиқ. Бунинг ҳаммамиз бил-миш. Владимир Ильич 1919 йил-нинг октябри ойида Туркистон ко-миссиясини тузди ва бу муътабар комиссия Тошкентга «Туркистондаги коммунист ўртоқларга» хатини олиб келди. У вақтлар-да граждандар уруши авж олиб, мамлакат вайрон, очлик илди қолган эди. Ёш со-вет давлатини бўзидан олми пайтида юр-ган чет эл интервенцияси кўтүриб ҳужумга ўтган эди. Худди шу кезларда «Кремль халёпараст» ўзининг қўлгига зарур иш-ларини йиғиштириб қўйиб, қош қорайтган қишлаб ана шу хатни ёзган эди. «Тур-кистон халқлари билан турги муносабатлар ўрнатилиши ақлида Россия Социалистик Федератив Республикаси учун ҳеч мувола-ғасиз жуда катта, жаҳоншумул тарихий аҳамиятга эга, мен сизлардан Туркистон халқлари билан ўртоқларча муносабат ўрнатилишини сўрайман» — деб ёзган эди улуғ доғий. Улар Ўзбекистоннинг буюк Советлар оиласида муносив ўрин ту-тиши йўлида кўп куч-гайрат сарфладилар. Мен буларни бекорга айтмаётгани йўқ. Ҳозирги вақтда бўлаётган воқеаларини ас-лаганда, ана шу жангонлар ўтишимиз са-боқларидан турги хулоса чиқариб олиши-миш керак. Қалбимдан чиққан индо сўзла-рим шу.

...Бутун мамлакатда бўлганидек, Ўзбе-кистонда ҳам шу кезларда қайта турги йў-лида катта ишлар қилинмоқда. Пахта йи-қа хуқуқронлигига хотима бериш, пахтанинг наркини ошириш қозондан, маънавий қад-риятларни эълозлаш, социял масалаларни оқилона ҳал қилиш йўлида қилинган иш-ларини эшитиб ўзимда йўқ хурсанд бў-либ кетаман. Шу йўлдаги ҳаракатларингиз-га муваффақият тилайман.

ЯШИЛ ДОРИХОНА

Хоразм области далаларида доривор ўтларини йиғиш-тириб олиш ишларини қизғин давом этаяпти. Область «Фармация» ишлаб чиқариш бирлашмасининг ходимлари Хива районидеги Беруний номли колхозда 2 гектар ерни ижарига олишди. Бу майдонда доривор ўсимликлар етиш-тириляпти.

Суратда: Зевар Уллухўжаева доривор ўтларини жой-лаштиряпти.

Қ. ОТАЕВ сурати (ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ИЧКИ ИШЛАР МИНИСТРЛИГИНИНГ
МАТБУОТ ГРУППАСИ ХАБАР БERAДИ

ГРАНАТАНИ ОТГАН КИМ?

9 сентябрь чошгоҳ вақти-да Чирчиқ шаҳрининг Со-вет кўчасидаги йўлда жангонлар сочма граната портлади. 9 киши яраланиб касалхонага ётқизилди, шу-лардан айримлари реанима-ция бўлимида оғир аҳо-ладир.

Воқеа содир бўлган жойга етиб келган Чирчиқ шаҳар ижроия комитети ички иш-лар бўлимининг оператив тергов группаси қўпдан-қўп граната парчаларини топи-ди. Аммо граната отган ёзу-ниятли одамни дархол то-пишга муваффақ бўлинмади. Эртаси кунги гумон қилиниб 84 ёшли Владимир В. Тош-кентда қўлга олинди у ил-гари бир неча бор судлан-ган, ишда ва яшаш жойи-нинг тайини йўқ, асли Қаш-қадарь областидан келган йигит экан. Унинг касб-ко-ри ўғирлик эди, тахмин қи-лишларча, ана шундай ўғирликлардан бирида у ўзининг янган тушган ки-шиларга жангонлар граната отган. Ҳақиқатда ҳам шун-дай бўлганим, ёки йўқми, Владимир гранатани қайси омбордан олганини тергов аниқлаб беради.

Шунга ўхшаб воқеа Тош-кентда ҳам содир бўлди, ле-кин қурбонлар бўлгани йўқ. Номалум одам 9 сентябрь кунги соат 17 да Тошкент шаҳар ижроия комитетининг ички ишлар бошқармаси оператив наватчилик қис-мига телефон қилиб, Киров номли маданият ва истиро-ҳат боғида катта портлатиш қурлимаси ўрнатилди, у яна

В. САФИУЛОВ,
Ўзбекистон ССР Ички ишлар министрлиги мат-буот группасининг раҳ-бари (ЎзТАГ).

Спорт

ВОЛЕЙБОЛ:
КИТЪА ЧЕМПИОНИ

Шуттурт шаҳрида бир нече кун давом этган Европа че-мпionato акунланди. СССР өм-лери терма командаси учра-шуларини муваффақиятли ўтқа-зиб, икки йиллик тенефусдан кейин ана қиъа чемпиони но-мига сазовор бўлдилар. Ва-киллеримиз финалда ГДР ко-мандасини 3:1 ҳисобида ма-лубиятга учратишди. Учинчи ўрин Италия волейболчилари-га насб этди.

Реклама ва эълонлар

ДИҚҚАТ!
ТОШКЕНТ ИРРИГАЦИЯ
ВА ҚИШЛОҚ
ХУЖАЛИГИНИ
МЕХАНИЗАЦИЯЛАШ
ИНЖЕНЕРЛАРИ
ИНСТИТУТИ

гидромелиорация факул-тетини
1989 йилда битириб кетган
СОВИҚ ТАЛАВАЛАРИНИ
олий ўқув юртига таъом-лаганликларининг 20 йилли-ги муносабати билан
АНЪАНАВИЙ
УЧРАШУВГА
ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

Учрашув 18 сентябрь соат 12.00 да ТИИМСХИНИНГ Ма-даний саройи (Қори Нисов кў-часи, 39-й)да ўтказила-ди.
ТОШКЕНТ АВТОМОБИЛЬ
ТРАНСПОРТИ ВА ЙўЛ-ЛАР ИНСТИТУТИ
сирти ташлим студентла-рига

Тошкент давлат универси-тетининг ректорати ва жамоат та-шкилотлари математика факул-тетининг математик физика на-федраси доценти Р. Р. Ашу-ровга отаси
Рамаз Ҳимматович
АШУРОВНИНГ
вафот этганлиги муносабати билан қўруғ тазия изҳор қи-лади.

Обуна-89: МАСЪУЛИЯТ ҚАНИ?

Юрист Р. Мелибоев иш-дан дарахтрон чиқиб, Жиз-зах шаҳридаги марказий алоқа бўлимига келди.

— «Известия» газетаси-га обуна бўлмоқчи эдим, — муросоат қилди у хиз-матчиларга. — Хуқоқатлар-ни қаерда расмийлаштирсам бўлади?

— Кечикдингиз, — жавоб қилишди унга. — «Союзпе-чат» вакили кетиб улгурди.

— Соат эди 18.00 бўл-ди. Алоқа бўлими аса соат 20.00 гача ишлаш керак-ку. — Бунинг уларнинг зўндан сўранг, — раиятдан оҳанг-да жавоб қайтарилди ало-қачилар.

Эртаси кун «Совет Ўзе-бекистон» газетаси ва «Еш-лик» журнаliga обуна бў-лиш учун келган матбабчи Эрнин Абдуфайров ҳам қу-руқ қайтди. Бунинг қаранги, марказий алоқа бўлимида

газета-журналларга соат 9.00 дан 18.00 гача ёзилди мум-кин экан. Ахир бу пайтда кишилар асосан ишда ва ўқинида бўлишарди-ку? Қола-верса, алоқа бўлимида обу-на бурчаги жиқозланмаган. Газетхон ва журналхоналарга обуна масумини ослатувчи, матбуот напшларига обунага қорловчи ҳеч вақо йўқ. Ша-ҳардаги бошқа алоқа бўли-мларида ахвол бундан ҳам ёмон. Оқибатда шаҳар бў-йича обуна ўтган йилларда-гига нисбатан аранг 10—15 фоизни ташкил қилади. Бу аҳолини ҳар ким ўзинча изох-лади.

«Союзпечат» агентлик-лари ходимлари обуна билан шуғулланиш учун ходимлар кам дейишса, жамоатчи обу-на тарқатувчилар газетхон-ларини матбуот напшларига вақтида етказиб беришга ижтимоийролмаётганликларини

таъкиллашмоқда. Алоқачи-лар аса ҳалигача ўзларини обунага масъул деб ҳисоб-лашмаяпти. Шаҳардаги қўп-гина бошланғич партия таши-хотида бўлган муҳим сиёсий та-дбири соз ўтказиб, бу жара-ёнга бош-қош бўлишни, аван-гардлик қўрсатишни ўзла-рининг бурчалари деб билма-йптилар. Ваҳоланки, Жиз-зах шаҳар партия комите-ти муносуллар сони жиқ-тидан обостадиган энг катта партия ташкилотидир. Пар-тиявий напшларга обуна аса ўзда-жулда. Жумладан, «Со-вет Ўзбекистон» газетаси-га сентябрь ойига қадар 37-йўғи 340 киши обуна бўл-ган. Ўтган йили бу рақам 2075 хускани ташкил этар-ди. Область газеталарига обуна қилиш ҳам қониқар-сиз. Ахир коммунистлар партия хуқоқатлари билан асосан партиянинг органла-

ри бўлган газеталар орқали танишмайдими?

Юқоридеги ахволдан таши-вишлариди, шаҳар партия комитетининг секретари Ф. Йилқубоева билан боғлан-дик.